
Ю. Л. БОШИЦЬКИЙ

Юрій Ладиславович Бошицький, ректор Київського університету права НАН України, професор, заслужений юрист України

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КИЇВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ПРАВА НАН УКРАЇНИ У 2014/2015 НАВЧАЛЬНОМУ РОЦІ: ДЕСЯТЬ ПРІОРИТЕТІВ

Розпочинається новий навчальний рік, який традиційно ставить і нові завдання перед Київським університетом права НАН України. Тому ще на старті вважаю за доцільне комплексно визначити та охарактеризувати основні напрями та пріоритетні кроки університету на майбутнє, а також підвести підсумки за минулий навчальний рік.

Головним пріоритетом діяльності нашого вишу є забезпечення і удосконалення високої якості юридичної освіти. І не тільки тому, що юридична освіта посідає особливо важливе місце в системі освіти України і є пріоритетним напрямом кадрової політики держави. Це об'єктивно зумовлено її соціальною роллю та завданням щодо формування кваліфікованого юридичного корпусу, що є умовою забезпечення прогресивного розвитку української державності, розбудови громадянського суспільства, утвердження прав і свобод людини, створення соціально орієнтованої та конкурентної ринкової економіки.

Доцільно зауважити, що сучасний стан вищої юридичної освіти в нашій країні позначається суперечливими характеристиками. Так, кількість вищих навчальних закладів, що випускають правників, в Україні сягає понад 250, тоді, як у Польщі їх налічується лише 25, у Німеччині – 42, у Великій Британії – 97, Австрії – 5 і навіть у Сполучених Штатах Америки – менше 200. Правничі школи в Україні охоплюють майже 30 міст у всіх регіонах, а їхній ліцензований обсяг достатній для того, щоби щорічно випускати майже 40 000 бакалаврів та 35 000 спеціалістів і магістрів. Тому питання фахової підготовки неминуче зводиться до проблеми формування освітніх стандартів, навчальних планів, змісту навчальних дисциплін, методик викладання й оцінювання та контролю за їх дотриманням.

Як відомо, професія юриста сьогодні залишається майже єдиною у вирішенні багатьох завдань, пов'язаних із нормальним функціонуванням держави і всебічним захистом громадянських прав і свобод. Юрист чи не єдиний професіонал, від якого залежить забезпечення в суспільстві громадянських прав і свобод, розвиток процесів державотворення. Водночас, професія юриста на сьогодні є дуже багатогранною. На першому плані – особисті характеристики, високий рівень моральної і правової свідомості та правової культури фахівців. Для цього вищі навчальні заклади мають так здійснювати систему освіти, щоби випускники не лише багато знали, вміли, а й володіли високою правовою культурою. Традиційні юридичні школи якраз показують кращі зразки такої підготовки.

Україні, особливо, сьогодні, у час реформ, потрібні фахова, кваліфікована вища юридична освіта. Юрист-практик у своїй діяльності приймає рішення, які визначають авторитет та повагу до держави і є надзвичайно важливими для долі людини. Але коли ці рішення йдуть у розріз із законодавством, порушують або не захищають права громадян та інтереси держави, то це вже не що інше, як беззаконня, що суперечить самій ідеї правової держави. Адже в Конституції України зазначено, що Україна є суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава.

Університет має забезпечувати високий рівень науково-викладацької діяльності, належний рівень навчання, наукової діяльності студентів (сучасні навчальні корпуси, бібліотеки, інформаційні підрозділи, центри наукових досліджень) тощо. Також потрібно забезпечити функціонування сучасних гуртожитків, харчування, медичне обслуговування, наявність підрозділів, які впливають на розвиток фізичних та духовних потреб студента. Це і спортивні споруди, стадіони, студентські творчі центри та програми тощо.

Сьогодні необхідно більш широко враховувати головні чинники, які визначають розвиток змісту вищої юридичної освіти, а саме: реалізація особистісно-орієнтованої парадигми в системі вищої юридичної осві-

ти; фундаменталізація вищої юридичної освіти; професіоналізація вищої юридичної освіти; перехід до різноманіття освітніх програм (за строками, рівнями і напрямками навчання), що створюють передумови для реального вибору індивідуальних освітніх траєкторій відповідно до запитів і можливостей особи; розроблення та впровадження в освітянську практику нового покоління державних стандартів вищої юридичної освіти; інформатизація вищої юридичної освіти, перехід від вивчення комп'ютерної техніки до освоєння інформаційних комунікаційних технологій.

2013/2014 навчальний рік став для Київського університету права НАН України ще одним кроком зміцнення позицій університету серед інших вищих навчальних закладів. Університет вкотре був визнаний на міжнародній спеціалізованій виставці навчальних закладів «Освіта та Кар'єра», на якій вибором Гран-прі в номінації «Розвиток студентського самоврядування у вищих навчальних закладах». Крім того, журнал «Деньги» у своєму традиційному «зарплатному» рейтингу українських ВНЗ представив КУП НАНУ на 9 місці серед вищих навчальних закладів з правничих спеціальностей.

Вважаю, це високою заслуженою оцінкою діяльності усього нашого колективу. Однак ми повинні думати про завтрашній день в нашій роботі.

Оптимізація навчально-методичної роботи. Навчальна та навчально-методична робота для будь-якого вищого навчального закладу є основною. І тому потрібно відзначити, що в минулому навчальному році у цьому виді діяльності було багато позитивних змін, що дозволило покращити весь комплекс засобів з навчальної та методичної роботи.

З нового навчального року вперше розпочинається підготовка фахівців-магістрів спеціальності «Інтелектуальна власність». У структурі університету продовжують працювати філії кафедр у таких регіонах як Кіровоград, Вінниця та Кам'янець-Подільський. З нового навчального року розпочне свою роботу підрозділ у Львові у вигляді Міжнародного центру правових та історико-політичних досліджень країн Центрально-Східної Європи.

Університет докладає чималих зусиль для того, щоб готувати студентів з реальним володінням іноземною мовою, а випускники факультету міжнародних відносин – не менш як двома іноземними мовами. Тому окремо хочу підкреслити важливість викладання лекцій з юридичних дисциплін англійською мовою. Нам необхідно удосконалити роботу із збільшення кількості дисциплін, що викладаються англійською мовою. Для цього ми будемо створювати всі умови викладачам, які братимуть активну участь у цій роботі.

З нового навчального року в університеті працюватиме сучасна автоматизована система управління навчальним процесом для вищих навчальних закладів усіх рівнів акредитації АСУ «ВНЗ». Дана система вирішує велику кількість автоматизованих функцій управління, у тому числі: електронну реєстрацію, обробку даних і документообіг у єдиній інформаційній системі для кожного структурного підрозділу окремо і установи в цілому; планування, контроль і аналіз навчальної діяльності; оперативний доступ до інформації, що супроводжує навчальний процес; єдину систему звітів, як внутрішніх, так і за вимогами МОН України; системи безпеки даних з урахуванням вимог законодавства.

Поглиблення змісту і якості наукової роботи. У даному аспекті університет продовжуватиме і надалі проводити 6 щорічних міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій: «Наукові читання, присвячені пам'яті В. М. Корецького», «Сучасні проблеми правової системи України», «Законодавство України: проблеми та перспективи розвитку», «Актуальні проблеми правотворення в сучасній Україні», «Європейська юридична освіта і наука: студентський вимір». Новелою 2014/2015 навчального року є започаткування спільних із Всесвітньою організацією інтелектуальної власності (WIPO) конференцій з актуальних проблем права інтелектуальної власності.

Поряд із цим, з нового навчального року нашими новими зарубіжними партнерами у проведенні спільних міжнародних конференцій виступатиме Центральноєвропейський університет у м. Скалице (Словацька республіка), філія аспірантури та дистанційного навчання Варшавської школи менеджменту в м. Прешові (Словацька республіка) та Вища школа підприємництва і права в Празі (Чеська республіка).

Спільно з Інститутом держави і права ім. В. М. Корецького НАН України на базі факультету міжнародних відносин і надалі будемо проводити щорічну міжнародну науково-практичну конференцію «Міжнародно-правові проблеми сучасного торговельного мореплавства», Всеукраїнський конкурс наукових робіт ім. В. М. Корецького для учнів 11-х класів «Права людини в сучасному світі: погляд молоді» та міжнародну наукову конференцію на базі кафедри кримінального права та процесу «Криміналістичні і психофізіологічні методи досліджень в судочинстві, правоохоронній діяльності і кадровій роботі».

Результати проведених наукових досліджень у 2013/2014 навчальному році знайшли своє відображення у виданих 9 збірниках матеріалів науково-практичних конференцій загальним обсягом 224,66 друкованих аркушів.

Крім того, університетом було видано 1 колективну та 2 індивідуальні монографії: «Доктринальні засади розвитку держави та права: національні та міжнародні тенденції» (за загальною редакцією Ю. Л. Бошицького); «Реорганізація як спосіб припинення господарських товариств» (Н. І. Шевченко); «Міжнародно-правові засади захисту та забезпечення прав людини в європейських міжнародних організаціях» (Н. Б. Мушак).

У 2013/2014 навчальному році викладачі університету підготували і видали Малу енциклопедію господарського права та 4 підручники і навчально-методичних посібники. Серед них: «Основи економічної теорії» (В. Г. Чепінога); «Право міжнародних організацій і Україна у схемах та таблицях» (за загальною редак-

цією Ю. Л. Бошицького, М. О. Дей); «Політологія у схемах, таблицях та визначеннях» (з грифом МОН України), «Цивільне право України: загальна частина» (Ю. Л. Бошицький, Р. Б. Шишка, О. Р. Шишка, І. Р. Шишка) тощо.

Оптимізація роботи аспірантури. Університет є центром підготовки наукових кадрів. Така підготовка здійснюється за 7 спеціальностями п'ятьма кафедрами університету. Найбільша кількість аспірантів та здобувачів здійснюють підготовку на кафедрі цивільного та трудового права 21 особа (36 % від загальної кількості аспірантів та здобувачів університету); на кафедрі кримінального права та процесу навчається 15 осіб (25 %), на кафедрі господарського права та процесу – 8 осіб (15 %), на кафедрі конституційного та адміністративного права – 7 осіб (12 %), на кафедрі міжнародного права та порівняльного правознавства – 7 осіб (12 %). Постійно удосконалюється модернізується тематика дисертаційних досліджень.

Удосконалення роботи бібліотеки. Одним із пріоритетних напрямів розвитку будь-якого вищого навчального закладу є стан бібліотеки, і ми, як відомо, ніколи не заощаджували кошти на цьому.

Фонд бібліотеки постійно збільшується і на сьогоднішній день він становить 146 107 примірників (127 910 примірників – книжковий фонд; 15 307 одиниць – періодичні видання; 2 890 – електронних видань).

У 2013/2014 навчальному році відсоток оновлення книжкового фонду склав 8 % (придбано біля 3000 примірників навчальної та наукової літератури).

Окремо потрібно відзначити сучасні форми інформаційного забезпечення студентів, надання оперативної та якісної інформації на цифрових носіях за допомогою електронного каталогу бібліотеки та повнотекстової електронної «Бібліотеки студента-правника».

Сьогодні в електронному каталозі налічується понад 35 тисяч бібліографічних записів, а «Електронна бібліотека студента» вміщує майже 3 тисячі повних текстів, серед яких в основному матеріали для вивчення навчальних дисциплін, а також повні тексти дисертацій, цифрові версії рідкісних видань правознавчого спрямування.

Модернізація науково-теоретичного журналу «Часопис Київського університету права» полягатиме в підвищенні його змістовності та залученні до редакційної ради іноземних членів – відомих за кордоном науковців, а також внесенні його до Міжнародної наукометричної бази даних **HeinOnline (США)**.

Нині, коли в наукових колах для оцінювання результативності наукової діяльності все частіше використовують наукометричні показники відповідно до індексу цитування, важливо забезпечити нашим авторам доступ до міжнародної апробації результатів своїх досліджень. Індекс цитування – це показник авторитетності й популярності автора, що вимірюється обсягом і частотою цитування його праць. Також можна розраховувати індекс цитування для наукового колективу, організації, журналу, приймаючи ці об'єкти за сукупністю авторів.

Імпакт-фактор наукового журналу – чисельний показник важливості наукового журналу. Він щорічно розраховується Інститутом наукової інформації (Institute for Scientific Information (ISI)). Імпакт-фактор показує скільки разів у середньому цитується кожна опублікована в журналі стаття протягом двох наступних років після виходу. Імпакт-фактор журналів, в яких опубліковані результати наукових досліджень, істотно впливає на оцінку цих результатів.

HeinOnline – найбільша в світі база повнотекстових юридичних журналів. HeinOnline пропонує колекцію електронних періодичних видань з різноманітних правових питань і дисциплін. Доступ до цієї бази даних мають 175 країн світу. На відміну від комерційних Довідково-правових систем таких компаній, як LexisNexis або Westlaw, що надають послуги практикам, діяльність HeinOnline спрямована більше на забезпечення правовою інформацією юридичних бібліотек. Всі матеріали доступні в pdf форматі, можливий повний пошук.

HeinOnline охоплює більш ніж 1800 юридичних періодичних видань. Крім своєї великої колекції юридичних журналів, HeinOnline також містить повне зібрання «Congressional Record», повне зібрання «United States Reports» (починаючи з 1754 року), відомі світові судові справи (з початку 1700), юридичну класику XVI–XX століть, збори угод Організації Об'єднаних Націй і Ліги Націй, всі угоди США, Федеральний реєстр (з моменту створення в 1936), Звід федеральних нормативних актів (починаючи з 1938) і багато іншого. З моменту свого заснування у 2000 році фірмою William S. Hein & Co., HeinOnline стала провідною базою даних правових досліджень.

Поглиблення міжнародних зв'язків. Суттєві якісні та кількісні зміни торкнулися міжнародного співробітництва Київського університету права. На сьогодні в загальному університетом укладено більш як 80 Меморандумів про співробітництво. У 2013/2014 навчальному році було укладено близько 20 Меморандумів. Нашими новими партнерами стали: Вища школа у м. Сладковичово (Словаччина); Асоціація адвокатів Грузії; Вища школа публічної та індивідуальної безпеки «Апейрон», м. Краків (Польща); Філія аспірантури та дистанційного навчання в Прешові; Центральноевропейський університет у м. Скаліца (Словаччина).

Університет протягом 2013/2014 навчального року постійно відвідували іноземні гості та делегації. Серед них: професор штату Пенсільванія (США) *Уільям Батлер*; Генеральний секретар Європейського Інституту Омбудсман *Йозеф Зігеле* (Австрія); делегація волонтерів з культурного центру «Сан» (Японія) на чолі з пані *Набуко Оморі*; делегація ГО «Федерації всесвітнього миру»; керівник районної адміністрації Старе Місто м. Кошице (Словаччина) *Карол Тілл*; Генеральний директор Державного агентства інтелектуальної власності Республіки Молдова *Лілія Болокан*; ректор Центральноевропейського університету в м. Скаліца (Словаччина), професор *Ф. Ващук*.

Крім того, хочу окремо підкреслити, що завдяки саме нашим партнерським зв'язкам, сьогодні ми є єдиним в Україні вишем, який з 2011 року реалізує спільну магістерську програму з міжнародного права з Варненським вільним університетом «Черноризец Храбр» (Болгарія) в рамках угоди про співпрацю.

Наразі керівництво університету працює й з іншими зарубіжними навчальними закладами з метою реалізації спільних магістерських програм, такими як Міжнародний інститут підприємництва і права та Центральноєвропейський університет у м. Скалице.

Удосконалення виховної роботи. Виховна діяльність в університеті – питання значиме й актуальне. Адже призначення ВНЗ – не тільки підготувати фахівця, а й виховати достойну людину, гідного громадянина нашої держави. Ми прагнемо досягнути того, щоб ця діяльність була постійною і системною та охоплювала всіх студентів від першого курсу до випускного.

Хочу зазначити, що студенти з кожним роком стають все активнішими в громадському житті університету. Жоден захід в університеті не відбувається без їхньої участі. Крім цього, значна увага нашого вишу приділяється і благодійним акціям, розвитку творчих здібностей студентів університету через креативні загальноуніверситетські проекти. Постійно здійснюється цілий комплекс заходів поза навчальний час та у вихідні дні.

В університеті створені всі умови для здійснення фізкультурно-оздоровчої роботи та заняття спортом. У 2013/2014 навчальному році в університеті працювало 3 спортивні секції (футбол, аеробіка, атлетизм), у них займалося майже 90 студентів.

У холі університету постійно функціонували виставки творів митців, де були представлені їх роботи. У 2013/2014 навчальному році студенти КУП НАНУ взяли участь у 115 найрізноманітніших заходах, які висвітлені на сайті КУП НАНУ, сайті Святошинської районної у м. Києві державної адміністрації – 30 статей, а також на сайті МОН України понад 10 статей.

Покращення матеріально-технічної бази. Розвиток університетської соціальної інфраструктури, модернізація матеріально-технічної бази були і залишаються одним із основних завдань перспективного розвитку університету. За останні роки нам вдалося модернізувати матеріально-технічну базу вузу, зробити його більш сучасним, ергономічним та ефективним.

Протягом 2013/2014 навчального року ми провели кропітку роботу щодо отримання всіх дозвільних документів від державних органів на реконструкцію центрального входу навчального корпусу КУП НАНУ, господарських споруд та будівництво навчально-бібліотечного корпусу на території університету.

Найближчим часом ми запустимо в експлуатацію третій атриум – модернізований центральний вхід навчального корпусу університету.

Крім того, постійно проводилися роботи з озеленення території університету, висаджені 100 кущів троянд на честь і пам'ять «Небесної Сотні», до 200-річчя з дня народження великого Кобзаря – Т. Г. Шевченка – 200 тюльпанів, різноманітні дерева тощо. Працюємо над розбудовою паркової рекреаційної зони на території університету.

Значну увагу в університеті також приділено господарським та ремонтним роботам і в Рівненському інституті. Зокрема, у 2014 році в Інституті було облаштовано унікальний, єдиний на Рівненщині навчально-практичний комплекс «Право», в якому розміщені: зал судових засідань, юридична клініка, кабінет ім. М. Балудяньського та шість кабінетів. Модернізовано комп'ютерний клас на 17 посадочних місць, проведено капітальний ремонт у десяти кімнатах гуртожитку, проведено капітальний ремонт трьох аудиторій, на стадії завершення аудиторія криміналістики.

Водночас хочу відзначити, що поряд з позитивною динамікою в розвитку університету є і проблеми: не завжди організаційно-управлінські заходи, які реалізовувалися ректоратом, факультетами, кафедрами, іншими структурними підрозділами, повною мірою досягали мети та забезпечували ефективне розв'язання складних проблем розвитку університету в умовах сучасного динамічного суспільства.

Враховуючи зазначене вище у 2014/2015 навчальному році подальшого удосконалення отримають наступні напрями та пріоритетні кроки діяльності університету:

По-перше. Необхідно постійно підвищувати якість навчального процесу, забезпечити його відповідність світовим стандартам, постійно оновлювати напрями, зміст і форми організації навчання. Необхідно постійно оптимізувати навчально-методичне забезпечення навчально-виховного процесу. Потребує модернізації система профорієнтаційної роботи та розширення її географії впливу на всі регіони України.

По-друге. Потрібне вдосконалення системи підвищення кваліфікації професорсько-викладацького складу університету. Необхідно домогтися, щоб 50 % викладачів пройшли підвищення кваліфікації у провідних навчальних, наукових центрах України та, можливо, за кордоном. Потребують покращення об'єктивних показників рівень кваліфікації колективу науково-педагогічних працівників університету з метою доведення кількості штатних кандидатів наук, доцентів та штатних докторів наук, професорів до рівня, що відповідає акредитаційним і ліцензійним вимогам.

По-третьє. Необхідно забезпечити ефективну роботу аспірантури шляхом підвищення відповідальності наукових керівників і здобувачів наукових ступенів за дотримання термінів захисту кандидатських дисертацій.

Потрібно збільшити долю міжнародних публікацій вчених університету, кількість визнаних наукових результатів, кількість державних стипендій талановитим молодим вченим.

По-четверте. Посилення кадрового потенціалу потребує збереження балансу досвідчених і молодих викладачів і науковців та створення реальних сприятливих умов для творчого росту і просування універси-

тетської молоді, тому необхідно продовжувати практику залучення до навчального процесу провідних фахівців українських і зарубіжних університетів і наукових центрів, академічних наукових установ. Це потребує також і удосконалення процесу підготовки магістрів наукового спрямування з усіх спеціальностей, домагаючись, щоб зміст випускних магістерських робіт складав не менше 40 % змісту майбутніх кандидатських дисертацій, та щоб усі випускники магістратури мали бажання вступити до аспірантури КУП НАНУ.

По-п'яте. Поглиблення та удосконалення виховної роботи зі студентською молоддю, зміцнення і розвиток традицій класичного університету залишається пріоритетним завданням нашого вузу. Ми зобов'язані посилити і розширити роль університету як центру інтелектуальної культури та просвітництва.

По-шосте. Необхідно сприяти розвитку та удосконаленню Студентського парламенту як однієї з рівноправних сторін навчально-виховного процесу, сприяти студентським заходам, посилити патріотичне виховання студентської молоді.

По-сьоме. Потрібно забезпечити можливість кожному студенту, аспіранту та викладачу університету займатись спортом у вільний від занять та роботи час.

По-восьме. Ми продовжимо залучення нових закордонних та українських партнерів до співробітництва з КУП НАНУ, а також поглибимо співпрацю в рамках уже чинних угод з університетами, міжнародними освітніми фондами та організаціями з метою запровадження і реалізація обмінів студентами і викладачами з європейськими ВНЗ. Продовжимо роботу з отримання грантів.

По-дев'яте. Необхідно вживати додаткові заходи щодо дотримання дисципліни в господарській діяльності, заощадження енергоспоживання, економії коштів на оплату комунальних послуг та енергоносіїв, послуг зв'язку, утримання транспортних засобів.

По-десяте. З метою раціонального використання майна університету необхідно розширити приміщення студентської їдальні, збудувавши новий двоповерховий павільйон-атріум. Задля створення сприятливих умов праці службам університету розпочати будівництво трьохповерхового приміщення на території університету для подальшого розміщення в них усіх структур вузу господарського спрямування, канцелярії, архіву тощо. А також декількох готельних номерів для гостей університету.

Перераховані вище завдання не є вичерпними. На 2014/2015 навчальний рік нас очікує активна й наполеглива діяльність всього колективу КУП НАНУ.

Тож хочу побажати усім нам мирного неба та злагоди, а університету – подальшого розвитку і процвітання на благо нашої країни.